

Rapport fra rådsmøtet i Det lutherske verdensforbund (LVF), Medan i Indonesia, 11.-17. juni 2014

v/Jenny Skumsnes Moe, Berit Hagen Agøy og Einar Tjelle

Berit og Einar sammen med rådsmedlemmer fra våre tre søsterkirker

Det årlige rådsmøtet i LVF fant i år sted i Medan i Indonesia 11.-17. juni med de 12 indonesiske lutherske medlemskirkene som lokale verter. Disse utgjør til sammen ca. 6 millioner medlemmer og er den største lutherske medlemsmassen i Asia. Hovedtemaet for rådsmøtet var *Som et tre plantet ved rennende vann*. Temaet preget særlig de daglige bibelrefleksjonene. Men det var nok også valgt på grunn av treets særlige betydning i et Indonesia med mye dyrebar og utsatt regnskog.

LVF-rådsmedlem Jenny Skumsnes Moe samt Berit Hagen Agøy og Einar Tjelle fra MKR representerte Den norske kirke. LVFs visepresident Helga Haugland Byfuglien var denne gang forhindret fra å møte pga. deltakelse på innsettelsen av ny erkebiskop i Sverige.

Indonesia har 240 millioner innbyggere og er det landet i verden med flest muslimer. Religionsdialog og minoritetsutfordringer preget derfor mye av programmet. Det ble arrangert et eget interfaith-seminar om religionsfrihet. Søndagen var vi oppdelt i grupper som besøkte ulike lokale menigheter, med tilhørende program. Jenny Skumsnes Moe var også med på et formøte med World Service, for å se og reflektere over noe av arbeidet i Indonesia.

Rådsmøtet drøfter og behandler mange saker og har parallelle komitéesjoner. I denne rapporten vil vi forsøke å sortere ut det viktigste i rådsmøtet, legge inn lenker til viktige dokumenter og komme med konkrete punkter til vår oppfølging.

Rådsmøtesakene

Ungdommer i LVF var godt synlige i møtet.

Biskop Munib Younan holdt en god tale i egenskap av LVFs president. Han tok utgangspunkt i hovedtemaet for rådsmøtet, knyttet det til aktuelle temaer samt reformasjonsjubileets deltemaer. Refleksjonene og utfordringene opplevdes relevante og ligger «tett på» mye av MKRs arbeid:

<http://www.lutheranworld.org/sites/default/files/Exhibit%208%20President%27s%20Address.pdf>

Generalsekretær Martin Junge hadde en bredere tilnærming i sin tale til rådet:

<http://www.lutheranworld.org/sites/default/files/Exhibit%209%20GS%20Report.pdf>

Talen er en god introduksjon til hvor LVF er og går. Den kan med fordel leses sammen med årsrapporten for 2013 <http://www.lutheranworld.org/content/resource-lwf-annual-report-2013> Junge viste blant annet til godt samarbeid og vekst på strategiske områder, økt leveranse i forhold til humanitær assistanse for økte flyktningestrømmer, men også bekymring for at deler av det strategiske arbeidet må holdes igjen pga. for lite ressurser.

Junge kom inn på den krevende «Emmaus-samtalen», og hvordan arbeidet med selvforståelsen i vår «Communion» utfordrer oss alle, hvordan en samtaleprosess vil løpe fram til 2015, og hvordan spesifikt situasjonen mellom de tre kirkene (Mekane Yesus, Svenska Kyrkan og ELCA) har blitt fulgt opp. I samtalen etterpå takket Mekane Yesus sin rådsmedlem for et godt vedtak i 2013, og for god oppfølging fra LVFs side.

Vårt inntrykk er at denne saken er godt håndtert av LVF, og at Junge evner å ivareta fellesskapet og flere syn på en god måte. Her tenker vi at Dnk har noe å lære.

Planarbeidet for sekretariatet (COOP) 2015-16

Etter den nylige omorganiseringen, er det blitt et nytt format på planleggingsverktøyet, som etter vår oppfatning er oversiktlig og formålstjenlig. Kanskje er det for ferdigtygget? I alle fall var det knapt rom for endringsforslag eller justeringer, etter at disse ble diskutert i komiteer og plenum. Vi merket en viss frustrasjon over det. Det bør vurderes om ikke rådet kan inviteres til å diskutere noen (overordnede) veivalg. Den oversiktlige formen disse planene har fått, gjør dem godt egnet for planleggingen av vårt eget respektive arbeid, og bør brukes inn i dette.

Økonomi og Den norske kirke

Det ble uttrykt takknemlighet for en stor dugnad blant flere av medlemskirkene for å avhjelpe den akutte krisen ved LVFs Augusta Victoria-sykehus i vinter. Det ser ut som dette er på et bedre spor nå.

Ved første øyekast kan det se ut som LVF har god økonomi, men det er World Service-delen som har økt, og dette skyldes i stor grad store eksterne bevilgninger pga. økte humanitære utfordringer. Vanskeligere har det vært å få støtte til Department for Mission and Development (DMD). Dette arbeidet har nå fortatt en smertefull reduksjon fra 7 til 3 områder.

"Viljen til å betale *fair membership fee* er en refleks av vår forpliktelse til LVF», ble det uttrykt. En gledelig utvikling er at planmessig arbeidet fra sekretariatets side har skapt en positiv forpliktelse til å betale hos stadig flere av medlemskirkene. Men Den norske kirke ligger langt bak det som forventes og ligger på bunnen i Norden i bidrag til LVF. Dette blir mer og mer pinlig for oss. I tillegg kommer forventede betydelige bidrag til LVFs generalforsamlingen i 2017.

Oppfølging: Framover er det to hovedutfordringer til Den norske kirke med tanke på LVF og økonomi:

- a) Dnk må betale fair membership fee. Dette må vi finne løsninger på.
- b) Vi må løse hvordan vi betaler forventet bidrag fra Dnk til neste generalforsamling 2017. Her er det stipulert et konkret beløp på EUR 513.417, som vil komme i tillegg til våre egne utgifter til Dnks delegasjon.

Kommende generalforsamling i Namibia 2017 og reformasjonsjubileet

Komiteen som planlegger generalforsamlingen under ledelse av MKRs rådsmedlem Kjell Nordstokke, la fram sin rapport i Medan. «Liberated by God's Grace» ble vedtatt som hovedtema, og følgende undertema ble vedtatt: «Salvation – not for sale, Human beings – not for sale and Creation – not for sale». Generalforsamlingen vil i seg selv være et høydepunkt i reformasjonsjubileet og nært knyttet til denne, med fokus på hvordan LVF kan styrke det lutherske kirkefellesskapet i årene framover. De særlige utfordringene i det sørlige Afrika vil også prege GF. Generalforsamlingen vil ha 370 delegater fra medlemskirkene i tillegg til flere

hundre observatører, gjester og andre. Berit H. Agøy foreslo i plenum at kjønnskvoeringen for ungdomsdelegatene bør være 50-50 og ikke 40-60, da den tradisjonelle mannsdominansen ikke gjelder blant ungdom.

Det er opprettet en «Global Young Reformers Network» som skal legge til rette for ung deltakelse (18-30) og bidrag til en kirke som stadig nytolkes, (jf. *semper reformada*). Medlemskirken er bedt om å oppnevne representanter. En ressurside for reformasjonsjubileet (2015-2017) vil bli lansert i begynnelsen av neste år. Noe ligger allerede her: <http://www.lutheranworld.org/reformation-2017>. Det er vedtatt en **logo** som skal brukes både for reformasjonsjubileet og generalforsamlingen. Ulike versjoner, og mer om denne her: <http://www.lutheranworld.org/content/resource-2017-logo>

Oppfølging: Kommunikasjonsavdelingen og koordineringsgruppa for reformasjonsjubileet bør gjøre seg kjent med/bruke logo, samt ressursida for reformasjonsjubileet. Det er viktig at Dnk er representert i «Global Young Reformers Network»

World Service – komiteen (ved JSM)

Pre-council visit - For komitémedlemmene i World Service var det arrangert en ekskursjon til Nias, en øy utenfor vestkysten av Sumatra. Dit ankom vi etter et par timer med småfly over grønn vegetasjon, verdens største vulkanske innsjø, Lake Toba, og med utsikt til en av øyas mange aktive vulkaner, før flyet krysset over en strekning av Det indiske hav og vi landet på flyplassen i Nias. Sumatra og Nias ligger over det som kalles The Pacific Ring of Fire, et 40.000 km langt hesteskoformet område rundt Stillehavet, med spesielt høy vulkansk aktivitet og jordskjelvfrekvens. Dette gjør regionen spesielt sårbar for tsunamier, og i 2004 og 2005 ble Nias, som i hovedsak er lavland, rammet av voldsomme tsunamier som forårsaket mer enn 1.000 dødsfall og flere tusen skadde og hjemløse. World Service har samarbeidet med Center for Disaster Risk Management and Community Development Studies (CDRM&CDS, <http://www.cdrmcads.org>) som sammen med 12 LVF-medlemskirker i Indonesia har utviklet strategier på Disaster Risk Reduction, Capacity Building, Integrated Organic Farming og Emergency Response. Vi besøkte to prosjekter, der vi blant annet fikk se hvordan de jobber konkret med å involvere myndighetene i sine prosjekt, og ett av landbruksprosjektene. I sistnevnte kom et viktig tema opp: likestilling/gender. Det var i hovedsak kvinnene som sto opp tidlig, lagde mat til familien før de gikk ut på jordene og sådde/høstet før de igjen lagde middag til familien og så gikk ut på jordene igjen. Mennene satt for det meste på kafé og "knyttet kontakter" eller utvant sprit fra palmer, hvor en spøkefullt forklarte at de da ofte måtte smake på litt og så litt mer - og da kunne de jo ikke jobbe noe mer. Det ble forklart at dersom man fikk en "kind husband" så hendte det at han hjalp til på jordene, eller gjorde transportoppdrag på scooter eller tok med gummi til markedet og solgte det. Vi fikk ingen offisiell statistikk som gir grunnlag til å generalisere med sikkerhet, men med alle utsagnene og slik arbeidet ble presentert, er det tydelig at det var kvinnene som gjorde nær sagt alt av arbeid, mens økonomien ble styrt av mennene. Det er et vanskelig tema, men det var tydelig for WS-komitémedlemmene at *gender justice* er et tema å inkludere videre, og ikke kun det å fokusere på hvordan kvinnene kan jobbe enda mer effektivt på jordene.

Foto: LWF/Marie Renaux

Komitémøtet i Medan 13.-14. juni 2014

World Service er preget av at direktøren gjennom de siste 8 år, Eberhard Hitzler, nå går av. Han ble behørig takket av fra Rådsmøtet og komiteen og spesielt er det satt pris på at han fortsetter med ansvar for Augusta Victoria Hospital (AVH). Global Program Coordinator Maria Immonen fra Finland er stedfortreder fram til ny direktør inntreer. Viktigst på agendaen for WS den siste perioden har vært utviklingen av de voldelige konfliktene, spesielt i Sør-Sudan, Den sentralafrikanske republikk (SAR) og Syria der WS-stab har arbeidet og tidvis måtte evakueres før arbeidet igjen kan opptas. utfordringer er ennå ikke over for AVH der palestinske myndigheters vansker med å betale pasientregninger, har ført til en betydelig utestående sum. Her har bl.a. Dnk ved MKRs generalsekretær, flere kirker og andre jobbet hardt mot UD, EU og palestinske myndigheter for å få en økonomisk orden Dette har resultert i at AVH kan fortsette virksomheten, bl.a. sin svært viktige behandling av kreftpasienter, men har måttet skalere ned virksomheten noe.

Samarbeid

Under WS-møtet ble det orientert videre fra det svært spennende prosjektet på kristen-muslimsk samarbeid i nødhjelp som sprang ut fra workshopen *Working Together: Christian-Muslim Humanitarian Partnerships*, der flere organisasjoner er deltakere, blant annet Islamic Relief Worldwide (IRW), grunnlagt i 1984. Et pilotprosjekt er nå under vurdering i Kenya, og nye prosjekt skal startes opp i Myanmar og Indonesia.

Donasjoner.

World Service sitt arbeid er avhengig av donasjoner, og i flere land er situasjonen stabil og forutsigbar med faste samarbeidspartnere og donasjoner. I andre land er det utfordringer: I Sør-Sudan er det en utfordring at donasjoner som har blitt gitt, er gitt til utviklingsarbeid, mens det nå i eskaleringen av konflikten er nødhjelp som er behovet, uten at midlene donert

uten videre kan overføres til dette. Mangel på donasjoner er nå en stor utfordring flere steder, blant annet i DR Kongo og Chad.

Program i Jordan

I Jordan har det pågått et midlertidig nødhjelpsprogram som nå er planlagt å bli etablert som et eget «Country Program», der målsettingen er å arbeide langsiktig med nødhjelp og utvikling, med fokus på utdanning, psykologisk støtte og «empowerment» i lokalmiljøet, med mulighet for å utvide det til regionalt nivå.

Child Protection Policy

Under møtet ble det presentert et dokument som tar for seg retningslinjer for å fremme sikkerhet og trivsel for alle barn som deltar i program støttet og implementert av World Service, og for å minimere risikoen for enhver form for barnemishandling. Dokumentet tar opp svært viktige anliggende som det må snakkes konkret og høyt om, i en situasjon på verdensbasis der barn utgjør en svært sårbar og utsatt gruppe i svært mange sammenhenger, spesielt der fattigdom, konflikter og migrasjon bryter familieband.

<p>Oppfølging: Viktig å følge Augusta Victoria-arbeidet tett i fortsettelsen. WS sin innsats i MØ er også relevant for vår MØ-strategi. Nytt formalisert samarbeid med Islamic Relief World Wide kan «brukes» i vårt interfaith-arbeid. God kontakt med KN/ACT er viktig.</p>
--

Komiteen for Advocacy and Public Voice v/Berit H. Agøy

Berit deltok som observatør med talerett i komiteen som behandlet uttalelser.

Det er verdt å merke seg at komiteen inviterte også de som ikke var delegater til å spille en aktiv rolle i samtalene, og at staben også ble rådspurt på en konstruktiv måte. Det var en god tone i diskusjonene og en stor grad av samstemthet.

Oppdatering om LVFs arbeid

LVFs assisterende generalsekretær Ralston Deffenbaugh som har ansvar for menneskerettigheter og Internasjonale spørsmål, innledet på det første komitémøtet med å gi en kort statusrapport om LVFs arbeid på sine ansvarsområder. Han opplyste at de har en god stabssituasjon, og at LVF nylig har ansatt en ny person med særlig ansvar for menneskerettigheter. Han kan bli en nyttig samarbeidspartner for MKR i vår oppfølging av KM-saken om menneskerettigheter.

Deffenbaugh fortalte videre at LVF nå vil satse mer på samarbeid med FN og vil prøve få fram fram stemmene fra medlemskirkene og World Service inn FNs arbeid. Man vil fokusere på økonomisk rettferdighet, f.eks. 'land grabbing' og utviklingsspørsmål. Arbeid med migrasjon i kampanjen 'Welcoming the Stranger' vil også ha prioritet framover.

Deffenbaugh bad medlemskirkene også være særlig oppmerksom på Eritrea hvor menneskerettighetssituasjonen nå er forferdelig under et av verdens verste regimer. LVF må

være talsmann for den lutherske kirken i Eritrea som befinner seg i en ekstremt krevende situasjon.

LVFs hjemmeside har blitt forbedret og vil framover ha mer informasjon om situasjonen for menneskerettigheter rundt omkring i land hvor LVF er engasjert rundt omkring.

LVF vil satse på økumenisk klima-samarbeid og har budsjettet med et 18 måneders engasjement for en fransk stabsperson med tanke på mobilisering og påvirkning fram mot COP21 i Paris i 2015, men har pr. i dag ikke finansieringen klar.

Uttalelser

Ved starten av komitébehandlingen forelå det noen forslag til uttalelser, og flere forslag kom over bordet. Vi satt igjen med 11 ulike forslag. Berit stilte spørsmål innledningsvis om hvorfor LVF skulle uttale seg om akkurat disse sakene nå, og hvordan man skulle prioritere tematisk, og fikk til svar at det spørsmålet kom på hvert rådsmøte. – Men det kom ikke noe tilfredsstillende svar, og vi endte opp med 6 uttalelser. Man kunne ønsket seg mer kritisk refleksjon om utvalg av tema for uttalelser, og også en større bevissthet om hva slike uttalelser skal brukes til. Erfaringen fra sentralkomitémøtene i KV er at KV jobber mye grundigere både med å forberede uttalelser i forkant av møtet, og at det jobbes mye mer kritisk både med tematikk og med selve teksten. KV har også en klarere bevissthet om hva man har uttalt seg om før, og om hvordan nye uttalelser forholder seg til hva man tidligere har sagt, og hvem som er målgruppen.

Det var også interessant å merke seg at LVF-uttalelser er i et mer sekulært språk enn mange av KVs som ofte knytter an til bibelvers eller kristen tro og etikk i innledningen i uttalelsene (slik vi i MKR også prøver å gjøre).

Rådsmøtet vedtok følgende uttalelser:

- Public Statement on Climate Justice
- Public Statement on Indonesia
- Public Statement on Ukraine
- Public Statement on Universal Code of Conduct on Holy Sites
- Public Statement on Violence in Sub-Saharan Africa
- Public Statement on Welcoming the Stranger

Det vanskeligste var å avklare hva LVFs råd kunne og burde si om situasjonen i Ukraina av hensyn til situasjonen for medlemskirkene der. De ønsket ikke en politisk analyserende uttalelse. Man endte opp med en nokså tam uttalelse som ikke sier stort annet enn at en oppfordrer til forbønn, samtidig som den inneholder noen ulne formuleringer om misledende informasjon om realiteter. Burde ikke en uttalelse om en såpass viktig internasjonal krise fra LVFs råd vært noe grundigere forberedt?

Det vanskeligste i komiteen var situasjonen i West Papua, som er okkupert av Indonesia. Komiteen utarbeidet en uttalelse om menneskerettighetssituasjonen på West Papua, men i siste liten før plenumsbehandlingen ble vi bedt om å trekke uttalelsen. Grunnen var at

representantene fra medlemskirken i Indonesia ikke ønsket en slik uttalelse. Komiteen hadde et medlem fra West Papua som ble svært skuffet, og den gamle hedersmannen fra frigjøringskampen i Namibia, Z. Kametha, sukket oppgitt: «Dette har jeg opplevd før.»

Saken ble istedet oversendt til LVFs stab med beskjed om å arbeide mer med problematikken omkring West Papua på andre måter, bl.a. gjennom FN-systemet.

Oppfølging: Relevante uttalelser sendes/er sendt videre til KISP og andre. MKR har i sommer sendt et brev til vår søsterkirke i Ukraina for å uttrykke vår solidaritet, og fått svar tilbake.

Teologisk og økumenisk komité v/Einar Tjelle

I komiteen er det en gjentakende uro dels over at porteføljen er blitt i bredeste laget, dels over at komitémedlemmene ikke opplever at det legges til rette for konstruktive diskusjoner nettopp om teologi/økumenikk, men en følelse av at det meste er ferdigtygget og ikke bør endres. Den siste bekymringen deler jeg. At porteføljen er bred, gjenspeiler at avdelingen (og til dels komiteen) kopler det tradisjonelt økumeniske og teologiske arbeidet med religionsdialog og advocacy. Dels har nok dette med kapasitetshensyn å gjøre, men dels også relevansen med å *kople* viktige områder, jf. utviklingen i MKRs arbeid. Det er også en bekymring at komiteen er vel stor og preget av europeiske/nordamerikanske sterke stemmer. Positivt var noen gruppesamtaler, blant annet om strategi for økumeniske dialoger og strategi for *theological formation*. Det fungerte bra, og notatene fra disse samtalene bør også være nyttige for f.eks. i MKRs arbeid med økumenikkplan.

Komiteen behandlet, og rådsmøtet mottok, sluttrapporten «Communion: On Being the Church» fra the Lutheran-Reformed Joint Commission. Rapporten er både ekklesiologisk og praktisk i sin form, med råd om hvordan felles misjon og samarbeid kan utøves i samarbeidet mellom reformerte og lutherske kirker. Noen problematiserte sterke utsagn som «full communion», og hvordan dette dokumentet er konsistent med andre forpliktende relasjoner.

Det ble nevnt at det er foreløpige planer om et seminar om muslimsk og kristen hermeneutikk på TF, UiO, Oslo 2015, hvor LVF er medarrangør. Det ble også referert fra det økumeniske instituttet i Strasbourg. Representanten fra PCPCU og flere ga tydelig anerkjennelse til instituttets viktige arbeid. Den vanskelige økonomien er en gjenganger. Det skal ansettes en ny direktør, som blir viktig med tanke på profilen framover.

Oppfølging: DTPWs Årsmelding for 2013 og planer 2015 går til TN. Arbeidet i avdelingen med en strategi for økumeniske dialoger bør være relevant for MKRs arbeid med en økumenikkplan. TN bør få oversendt sluttrapporten «Communion: On Being the Church» fra the Lutheran-Reformed Joint Commission.

Ad hoc – møter og klima

Et slikt rådsmøte gir anledning til nyttige møter og nettverksbygging. Vi hadde samtaler/møter med blant annet:

- Økonomisjef Cooke og ass. gen.sekr. Ralston Deffenbaugh om økonomi, samt flere andre i staben.
- Biskop Munib Younan (ELCJHL), biskop Phaswana (ELCSA), Marcia B (IECLB) om søsterkirke-relasjoner.
- Mattias Turk, PCPCU, om katolsk-luthersk arbeid, og mulig LVF-møte med pave Frans og PCPCU i oktober.

Vi hadde også en egen nordisk sesjon

Fredagen fastet hele rådsmøtet mellom frokost og middag på kvelden. Det var en symbolsk markering i tråd med www.fastfortheclimate.org med en synliggjøring av ikke minst LVF-ungdommers klimaengasjement, og en sterk utfordring til medlemskirkene til å bli med på aksjonen og forsterke sitt klimaengasjement. Se egen klimaresolusjon.

Oppsummering

- Vi opplevde en meget god og inkluderende stemning på møtet – opplevelse av å være sammen med «familien».
- Involvering av stab (på alle nivåer) på en svært fin måte – synliggjøring av sekretærer og ikke bare ledere. Framstår som avslappet samarbeid mellom stab og råd. Godt samspill mellom demokratisk valgt struktur og stab - virker personlig og opplevelse av fellesskap (- til inspirasjon for vårt KR og KM!)
- Det praktiske var tilrettelagt på en god måte fra vertskapetets side. Men det var pinlig dårlig internett-tilgang, kun i lobbyen..
- Utmerket møteledelse (inspirerende og ryddig), logistikken mm var god. LVF ser ut til å klare dette med relativt liten stab involvert i møtet.
- Flott synliggjøring og involvering av ungdom.

Samlet; lenker fra rådsmøtet.

<http://www.lutheranworld.org/content/resource-council-2014-documents>

Oslo, august 2014